

Vähämustakeiju

Kolsvart brunbagge
Melandrya barbata

Uhanalaisuusluokka (IUCN): äärimmäisen uhanalainen (CR)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Vähämustakeiju on 9–14 mm pitkä, muodoltaan suorakaitteenomainen kovakuoriainen. Se on väritykseltään muuten kiiltävän syvänmusta, mutta jalat ovat punaruskeat. Vähämustakeiju muistuttaa tavallisempaa isomustakeijua (*M. dubia*), mutta sen peitinsiivet eivät levene taaksepäin ja niissä on voimakkaita pitkittäisuurteita.

Elinympäristö ja levinneisyys

Vähämustakeiju elää kosteissa ja viileissä ikimetsissä, joissa on runsaasti haapalahopuuta. Toukat elävät suurissa lahoissa haavoissa, etelämpänä myös pyökissä ja muissakin lehtipuissa. Laji suosii erityisesti kaatuneita kuorettomia haapoja, mutta myös pystyyn kuolleet puut ja kannot kelpaavat. Puuaineen pitää olla vielä melko kiinteää, mutta runko voi olla jo osittain sammalen peittämä. Toukkakäytävät alkavat usein vanhoista tikankoloista, ja kulkevat pehmeän ja vielä kovan puuaineksen rajalla. Toukkakehitys kestää vähintään kaksi vuotta ja samassa puussa voi elää useita sukupolvia peräkkäin. Aikuisia kovakuoriaisia tapaa kesä- heinäkuussa lahopuulta. Ne ovat liikkeellä hämärissä ja pimeällä.

Nykytila ja uhkatekijät

Vähämustakeiju on aina ollut harvinainen. Siitä on tehty Suomessa vain muutamia havaintoja Keski-Suomesta 1900-luvun alkupuolella sekä viimeksi Kuusamosta vuonna 1986. Koska se on vaikeasti löydettävä laji, sitä ei ole vielä kuitenkaan arvioitu hävinneeksi. Vähämustakeijun taantumiseen johtaneet tekijät uhkaavat sitä edelleen. Vanhojen metsien, kookkaiden puiden ja lahopuun vähenemisen sekä metsien puulajisuhteiden muutosten takia lajin tarvitsemien jykevien, lahojen haapojen ja muiden sopivien puiden löytäminen on entistä vaikeampaa.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan vähämustakeijun esiintymispaikka rajataan metsänkäsittelyn ulkopuolelle ja esiintymäpaikan ympäristö säilytetään jatkuvasti peitteisenä. Lähialueen sopivat kuolleet pysty- ja maapuut sekä elävät haavat säästetään, jotta lajille elintärkeä lahopuujatkumo ei katkeaisi.

Lähteet

Ehnström, B. & Axelsson, R. 2002. Insektsnag i bark och ved. ArtData-banken, SLU, Uppsala. 512 s.

Rassi, P., Alanen, A., Kemppainen, E., Vickholm, M. & Väisänen, R. 1985. Uhanalaisten eläinten ja kasvien suojelutoimikunnan mietintö. Osa II Suomen uhanalaiset eläimet. Komiteamietintö 1985:43, Ympäristöministeriö, Helsinki. 466 s.

Kuva: Pekka Malinen, CC-BY-SA-4.0, [Laji.fi](https://www.laji.fi)